

secolului al XVII-lea, fiind tradusă după o variantă ucraineană. În literatura modernă germană a fost prelucrată de Tieck și Hebel, iar în literatura română de Mihail Sadoveanu¹.

În a doua jumătate a secolului al XIX-lea în țările balcanice ajunge să fie cunoscută și varianta dramatizată a legendei. Este vorba de piesa *Genoveva de Brabant* pe care Pavel Todorov, un alt traducător bulgar, în timpul șederii sale la Belgrad, o găsește într-o variantă sîrbească și o transpune în limba bulgară, tipărind-o tot acolo, în 1856. Nouă ani mai târziu, în 1865, același traducător scoate la București o a doua ediție — reproducere fidelă a celei dintîi — la tipografia unui editor român de vază pentru acea epocă, Ștefan Rassidescu, care avea legături cu emigrația bulgară.

În Bulgaria piesa s-a bucurat de mult succes. Pentru prima dată este jucată în 1856 la Lom², desigur după traducerea lui Pavel Todorov. *Genoveva de Brabant* s-a jucat cu mult succes și de emigranții bulgari de la București, Brăila și din alte orașe. Pe varianta bulgară a piesei, tipărită la București, care se află astăzi la Biblioteca „Kiril și Metodiu” din Sofia, găsim o notiță scrisă de mină: „Reprezentată de Școala de Medicină și Chirurgie de către elevii bulgari (în limba bulgară), din care și eu aș fi vrut să iau cel de al doilea rol, adică rolul lui Golos Hofmaistor”. Nota constituie încă o mărturie a activității culturale a bulgarilor aflați la noi în țară.

Cea de a doua piesă despre care am amintit mai sus, *Pitias și Damon sau prietenia sinceră*, este de fapt varianta dramatizată a unuiu din miturile Greciei antice. Personajele acestuia, înfierînd minciuna și lașitatea, constituie simbolul unei prietenii curate și sincere. În timpurile moderne mitul a fost prelucrat și dramatizat de Gay Higius și mulți alții³. Varianta bulgară se tipărește la Brăila, în 1872, în traducerea lui Nikulai Trifonov Borșukov. Autorul variantei după care s-a realizat traducerea a rămas necunoscut; nu se știe nici măcar din ce limbă a tradus-o literatul bulgar, deoarece pe coperta volumului respectiv se afla nota; *Traducere din limba sîrbă*, iar pe pagina următoare o altă notă: *Traducere din limba greacă*. Bibliograful bulgar Maniu Stoianov consideră că Nikulai Trifonov ar fi lucrat totuși după o versiune sîrbă. În ceea ce ne privește, considerăm că faptul în sine nu prezintă un interes deosebit; important este mesajul piesei și rolul pe care ea l-a jucat în epoca respectivă.

Orientarea traducătorilor bulgari spre opere cu caracter etico-moralizator era, așadar, o notă specifică atmosferei culturale de la mijlocul secolului al XIX-lea. În țara noastră, Stanciu Căpățineanu scria în prefața unei culegeri de opere din literatura franceză traduse în românește că, în loc de a da tinerilor învățătură sub forma aridă a catehismului, preferă să le prezinte preceptele morale cu mijloacele artei și literaturii⁴. Pe aceleași poziții se situează, în general, și traducătorii bulgari din rîndurile emigraților aflați în țara noastră.

¹ Mihail Sadoveanu, *Măria-Sa Puiul Pădurii*, București, 1931.

² Penčo Penev, *Лекции по история на българския драматически театър*, Sofia, 1952, partea I, p. 100 și următoarele.

³ Vezi M. Stoianov, *op. cit.*, p. 29.

⁴ Stanciu Căpățineanu, *Biblioteca desfătătoare și plină de învățătură, Prefață*, Craiova, 1830.